

SMOLE DOMINIK – ANTIGONA

Dominik Smole je bil slovenski dramatik, pisatelj in dramaturg rojen 24. avgusta 1929 v Ljubljani. V letih 1935/39 je obiskoval osnovno šolo na Vrtači, šolanje pa je kasneje nadaljeval klasični gimnaziji v Ljubljani. Veljal je za površnega, upornega in predrznega učenca. Skozi življenje je počel veliko stvari, začel je kot novinar, vmes je bil dramaturg, na koncu pa se je odločil, da bo postal svobodni umetnik. Najbolj se je uveljavil kot dramatik, pisal pa je drame katerih dogajanje pogovori med osebami in ena najbolj znanih in hkrati najbolj pomembnih je priredba Sofoklejeve Antigone. Umrli je 29. julija 1992 v Ljubljani.

Dramsko delo je mitološka antična zgodba o Antigoni, ki jo je napisal Sofoklej. V njej s je dotaknil teme upora posameznika proti vladarju, državi in družbi. Glavna lika sta tako Antigona, ki želi svoje mrtvega brata na vsak način pokopati in vladar Kreon, ki ji stoji naproti. Smole se je odločil za nekaj drugačnega pri prirejanju te klasične tragedije – Antigona, čeprav pri Sofokleju osrednji lik in oseba po kateri se tudi delo imenuje pri Smoletu namreč ne nastopa. Na mesto protagonista je postavil njeno sestro Ismeno, prek katere pa se jasno kažejo Antigonine ideje, njeni nazori. To se mi je zdelo zanimivo, nekakšen preobrat in dobra ideja. Začasno prevzame Antigonino mišljenje a na koncu se prilagodi družbi in njenim vrednotam. Njen karakter je namreč poln nečimrnosti, zanjo je zelo pomembna lepa in ženskost in zadnja stvar ki jo želi je, da bi bila oklicana za noro. Zdela se mi je šibka.

Če na kratko označimo še druge osebe lahko trdimo, da je Kreon tipičen vladar, ki predstavlja birokratsko oblast, po drugi strani pa njegova človeška plat bije notranji boj z njegovo človeško platjo – pokaže se njegova popustljivost, ko Antigoni na skrivaj dopušča iskanje brata Polinejka. Kljub temu mi Kreonov lik zopet že kot poprej ni bil všeč, šel mi je zelo na živce. Mogoče ravno zato, ker v njem vendar ostaja še nekaj človeškosti in me jezi, da pusti da njegova slabša stran osebnosti prevlada znova in znova. Kot bi potreboval klofuto da se razjasni, bo slab ali dober? Tererias sovraži vse posebneže in tiste, ki ne uporabljajo samo razuma in osnovnih čutil, predstavlja se kot racionalist. Nasprotuje sam sebi. Haimon, Antigonin ženin, je v tem delu nasprotje Sofoklejevega plemenitega človeka, v Smoletovi drami je namreč popolnoma podrejen družbeni morali.

Smole si za osrednji problem drame ni izbral pokopanje Polinejka temveč Antigonino iskanje, dokaz smisla le tega. Polinejka uporabi kot simbol vrednot, ki jih Antigona sama pogreša in si jih hkrati močno želi v družbi, to so razne humanistične vrednote. Upira se malomeščanskemu samozadovoljstvu in išče višjo življenjsko resnico. V dramsko delo vključi še eno osebo, ki je v izvirniku ni – Paža. On postane Antigonin naslednik, nadaljuje njeno vizijo po njenem propadu. Zato se drama kljub Antigoninem propadu ne konča tragično, obstaja upanje za družbo, to upanje pa nosi Paž. Pojavi se, ko ga Kreon pokliče in mu naroči, naj ubije paznika. Ta del je zanimiv, saj se tu izrazito pokaže Kreonov notranji boj vladarja in človeka. Ismena in Antigona sta njegovi nečakinji in ko je Kreon slišal, da je nek stražar videl, da sta iskali Polinejka, ga je dal ubiti, čeprav sta oni dve tisti, ki sta zagrešili 'zločin'. Kljub temu pa na koncu prevlada vladar v njem in Antigono da usmrtiti.